

Προγράμματα και εκδηλώσεις του Κέντρου Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων ΥΠ.ΠΟ.

A. Αρχαιολογική Εκπαιδευτική Έκθεση: «Η Γέννηση της Γραφής»: Το αρχαιολογικό-εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Η Γέννηση της Γραφής» λειτουργεί και φέτος στο Κέντρο Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του ΥΠ.ΠΟ., Πρυτανείου 9, στα Αναφάνια της Πλάκας. Ειδικευμένοι μουσειοπαιδαγωγικοί υποδέχονται τις σχολικές ομάδες (από Δ' Δημοτικού ως και την τελευταία τάξη του Λυκείου), αλλά και τους μεμονωμένους επισκέπτες κάθε ηλικίας, σε ημερήσια προγράμματα, μόνο κατόπιν συνεννόησης με τη Γραμματεία, στο τηλέφωνο 3251787. Έντυπο υλικό διατίθεται στους εκπαιδευτικούς από τη Γραμματεία του ΚΕΠ, Πρυτανείου 9, Πλάκα.

Το Κέντρο είναι ανοικτό καθημερινά, εκτός Δευτέρας, από 8.30 π.μ. έως 3 μ.μ., από τις 15/10/92 έως τις 15/6/93. Προγράμματα και ενημερωτικά έντυπα δίνονται δωρεάν.

B. «Ο δημόσιος βίος του Αθηναίου πολίτη τον 5ο π.Χ. αι.»: Το αρχαιολογικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχεδιάστηκε σε συνεργασία με την Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχ/των και λειτουργεί στον χώρο της Αρχαίας Αγοράς Αθηνών και στο Μουσείο της Στόας Αττάλου.

Απευθύνεται σε σχολικές ομάδες (από Δ' Δημοτικού ως και την τελευταία τάξη του Λυκείου) και είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον για την Γ' Δέσμη του Λυκείου. Τις Κυριακές το πρόγραμμα μπορεί να τον παρακολουθήσουν ελεύθεροι επισκέπτες.

Πληροφορίες και ραντεβού στη Γραμματεία του ΚΕΠ στο τηλέφωνο 3251787, όπου οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προμηθευθούν τα ενημερωτικά έντυπα για να προσεγγίσουν τους μαθητές για τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.

Το οικόπεδο της Απελλού 5 στη Θεσσαλονίκη

Η ανασκαφή σε οικόπεδο που έγινε κατά το 1989-90 αποκάλυψε τμήμα του κούλου τεραστίου θεάτρου, η χρήση του οποίου οριοθετήθηκε από τον 10 ως τον 4ο αι. π.Χ. Το θέατρο ταυτίστηκε με το γνωστό από τις βυζαντινές πηγές θέατρο «το καλούμενο στάδιον» της Θεσσαλονίκης, στο οποίο τελούνταν ρωμαϊκά αγωνίσματα (μονομαχίες, θηριομαχίες), αλλά και κλασικά ελληνικά αγωνίσματα. Σύμφωνα με επιγραφή του Μουσείου Θεσσαλονίκης, τον 3ο αι. π.Χ. οργανωνόνταν ανά πενταετία, στην πύλη, Πυθιάδες (προς τιμήν του Απόλλωνα),

στις οποίες αναφέρονται ως νικητές Αθηναίοι, Αργείοι, Θηβαίοι, Σπουνίοι, Αλεξανδρινοί, Περγαμόνοι κ.λπ. Συγκεντρώνονταν δηλαδή στη Θεσσαλονίκη, και εν μέσω περιόδου ρωμαϊκής, Έλληνες από όλον τον γνωστό τότε ελληνικό κόσμο. Στο ίδιο αυτό θέατρο-στάδιο θα πρέπει να διεξήχθη, σύμφωνα πάντα με τις πηγές, και η πάλη του Νέστορα με τον Λαίο* σχετίζεται δηλαδή άμεσα και με το μαρτύριο του Αγ. Δημητρίου*.

Εξαιτίας της εξαιρετικής σπουδαιότητας του κτηρίου αυτού, η ΙΣΤ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (ΕΠΚΑ) Θεσσαλονίκης πρότεινε, αμέσως μετά τη λήξη της ανασκαφής, την απαλλοτρίωσή του, άποψη η οποία ενισχύθηκε και με δύο ομόφωνες γνωμοδοτήσεις του Τοπικού Συμβουλίου Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας. Για την οριστική όμως απόφαση για απαλλοτρίωση αρμόδιο να γνωμοδοτήσει είναι μόνο το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ), το οποίο και γνωμοδότησε σε τελικά υπέρ αυτής της Νοεμβρίου του 1991.

Λόγω όμως ισχυρής πλειοψηφίας, ο ιδιοκτήτης του οικοπέδου ζήτησε επανεξέταση της υπόθεσης, και έτσι, τον Ιούλιο του 1992, ήρθε η απόφαση της απαλλοτρίωσης και αποφασίστηκε κατάχωση του μνημείου. Η σχετική απόφαση (για κατάχωση) έφθασε στην ΙΣΤ' ΕΠΚΑ στις 22 Σεπτεμβρίου 1992, και μάλιστα χωρίς να περιλαμβάνει τους ειδικούς όρους βάσει των οποίων πρέπει να γίνεται η κατάχωση. Ο εργολάβος της οικοδομής μας ειδοποίησε ότι στις 28 Σεπτεμβρίου 1992 θα προχωρήσει στην κατάχωση χωρίς να μας έχει υποβάλει τα σχετικά σχέδια. Η Εφορεία ζήτησε σχέδια και επαρκή χρόνο επιπρόσθετης επιστημονικής τεκμηρίωσης για ένα τόσο λαμπρό μνημείο, το οποίο θα καταδιχαζόταν για αιώνες σε αφάνεια. Η επιπλέον επιστημονική τεκμηρίωση, σημαντικότεν, απαιτείται πάντα, βάσει του ειδικού Μνημείου Χ. Μπούρα, που εγκρίθηκε και από το ΚΑΣ, για όλα τα μνημεία που καταχώνονται. Μετά από αυτά, και αφού απετράπη η κατάχωση του μνημείου στις 29.9.92 με την κάθοδο των αρχαιολόγων μέσα στο οικόπεδο, δόθηκε μιας εβδομάδας παράταση, χρόνος ελαχιστοτάτος για οποιαδήποτε τεκμηρίωση. Στη συνέχεια έδωσαν άλλη μία εβδομάδα, λόγω κακών καιρικών συνθηκών. Εν τω μεταξύ όμως, το Δημοτικό Συμβούλιο Θεσσαλονίκης αποφάσισε ομόφωνα στις 8.10.92 υπέρ της διατήρησης και ανάδειξης του θεάτρου και ζήτησε από την υπουργό Διμηνή αναστολή εφαρμογής της απόφασης

για κατάχωση. Μετά από αυτό, δόθηκε από το ΥΠ.ΠΟ. προθεσμία έως τις 5 Νοεμβρίου 1992, προκειμένου να τελειώσουν με τις επιπλέον εργασίες η Εφορεία. Παράλληλα, ομάδα πρωτοβουλίας από πέντε αρχιτέκτονες εκπόνησε τρεις αρχιτεκτονικές λύσεις, δύο από τις οποίες προβλέπουν διατήρηση του θεάτρου κάτω από την εννεαώροφη οικοδομή στο υπόγειο και στο ισόγειο, έτσι ώστε να είναι ορατό από την οδό Απελλού και επισκέψιμο. Η τρίτη λύση προβλέπει απαλλοτρίωση του οικοπέδου και ευρύτερη αξιοποίηση της περιοχής της πλατείας Ναυαρίου, όπου βρίσκεται και το ανάκτορο του Γαλερίου.

Οι πρώτες δύο λύσεις για την ανέγερση της οικοδομής ερευνηθήκαν στατικά και είναι εφικτές. Με τα νέα αυτά στοιχεία ζητήθηκε από την Εφορεία επανεξέταση της υπόθεσης από το ΚΑΣ. Παράλληλα, το Δημοτικό Συμβούλιο ψηφίσει δεύτερη ομόφωνη απόφαση στις (29.10.92) για να ζητήσει και πάλι τη διάλυση του μνημείου από το ΥΠ.ΠΟ. Αναμένουμε τώρα τι θα αποφασιστεί στο ΥΠ.ΠΟ.

Υπέρ της διάσωσης του αρχαίου θεάτρου-σταδίου έχει ταχθεί όλος ο πνευματικός κόσμος της Θεσσαλονίκης καθώς και πολλές επιχειρήσεις. Έχουν εκδοθεί αποφάσεις σχετικές από το Τμήμα Αρχαιολογίας και Τέχνης και το Τμήμα Θεολογίας του Α.Π.Θ. Την πρόταση του Δήμου ενίσχυσαν επίσης ιδιωτέρως ο αντιδήμαρχος κ. Ν. Δημητριάδης και ο κ. Δ. Πατούρος.

Θεσσαλονίκη, 3 Νοεμβρίου 1992

Σημείωση

1. Ο Μεγαλομήτρης Δημήτριος γεννηθέντος στη Θεσσαλονίκη τον 3ο αιώνα. Ήταν αξιωματικός του Διοκλητιανού και του Μαξιμιανού. Το 303 φυλακίστηκε ως χριστιανός. Τότε κάποιος ειδικολάτρης, ο Λαίος, εξαιρετικά δυνατός, προκάλεσε τους πολίτες σε πάλη. Ο Νέστωρ, νεαρός χριστιανός, φίλος του Δημητρίου, πήγε στη φυλακή να τον επισκεφτεί. Αυτός τον ενθάρρυνε να μονομαχήσει με τον Λαίο. Στο θέατρο όπου ετελούντο οι αγώνες, ο Νέστωρ νίκησε τον Λαίο. Ο Μαξιμιανός, που παρακολουθούσε τον αγώνα, οργισμένος τόσο, που διάταξε οι στρατιώτες να σκοτώσουν επίπου τον Νέστορα και να εκτελεστεί και ο φυλακισμένος Δημήτριος.

Διαλέξεις στην ΑΣΚΣ

Το πρόγραμμα διαλέξεων που οργανώνεται, από τον Ιανουάριο ως το Μάιο του 1993, στην Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών είναι το εξής:

Τρίτη 11 Ιανουαρίου: Alan Shapiro, Stevens Institute of Technology: «Poet and Painter: Iliad 24 and the Greek Art of Narrative». 7:00 μ.μ. Loring Hall.

Τρίτη 9 Φεβρουαρίου: Nicoletta Valakou, Department of Foreign Schools, Ministry of Culture: «Παναρίτζη: Ένα νέο Μυκηναϊκό Νεκροταφείο στην Αργολίδα». 7:00 μ.μ. Loring Hall.

Τρίτη 23 Φεβρουαρίου: Lecture in Memory of Oscar Broneer: Elizabeth Gebhard, University of Illinois: «Two Roman Temples to Melikertes-Palaimon at Isthmia». 7:00 μ.μ. Gennadius Library.

Τρίτη 9 Μαρτίου: Lecture in Memory of Evelyn Smithson: Nicolas Coldstream, University College London: «The Rich Lady of the Areopagus and her Contemporaries». 7:00 μ.μ. Gennadius Library.

Τρίτη 23 Μαρτίου: Twelfth Annual Walton Lecture: Nicolas Barker, The British Library: «Greek Scribes and Greek Printers at the End of the 15th Century». 7:00 μ.μ. Gennadius Library.

Παρασκευή 2 Απριλίου: Open meeting at the office of the school in 1992 and lecture by John Trull, Victoria College Toronto: «Renowned Athens, Deme and City». 7:00 μ.μ. Gennadius Library.

Τρίτη 27 Απριλίου: Hermann Kiensat, German Archaeological Institute: «Classicism in Athens: Architecture as a Result of Research». 7:00 μ.μ. Loring Hall.

Τρίτη 18 Μαΐου: Lecture in memory of Mustafa Uz: Fikret Yegul, University of California at Santa Barbara: «The Temple of Artemis at Sardis». 7:00 μ.μ. Loring Hall.

Χάρτες και γκραβούρες

Εγκαινιάστηκε η Δευτέρα 12.10.92 στο χώρο της Δημοτικής Πινακοθήκης η έκθεση «Χάρτες και γκραβούρες της Μακεδονίας». Οργανώσαντας αυτή την έκθεση, η Δημοτική Πινακοθήκη αποσκοπεί στην υπογράμμιση της καλλιτεχνικής και ιστορικής αξίας μιας πλήρους σειράς χαρτών, μέσα από την οποία τεκμηριώνεται σαφώς η επιστημονική αληθεία για την ελληνικότητα της Μακεδονίας.

Το υλικό της έκθεσης, που περιλαμβάνει συλλεκτικό υλικό –χάρτες και γκραβούρες– χρονολογούμενο από τον 15ο ως τον 18ο αιώνα, ετέθη στη διάθεση της Δημοτικής Πινακοθήκης Θεσσαλονίκης από τους συλλέκτες κ.κ. Δεμερτζή και Ευτυχιάδη.

Το 2017 τυπώνεται ο πρώτος χάρτης της Ελλάδας στην Βολογιά της Ιταλίας και από τα μέσα του 17ου αιώνα διαμορφώνονται διάφορες σχολές χαρτογράφησης, όπως: ιταλική, γερμανική, γαλλική, ολλανδική και αγγλική, βασίζόμενες περισσότερο ή λιγότερο στους χάρτες που εκπόνησε, στη «Γεωγραφική Υφήγηση του», ο Αλεξανδρινός γεωγράφος και αστρονόμος Κλαύδιος Πτολεμαίος (90-168 μ.Χ.). Οι χάρτες αυτοί ονομάζονται Πτολεμαϊκοί και περιλαμβάνουν τις διορθώσεις και τις ολένια και πιο σαφείς διαπιστώσεις στις οποίες κατέληξαν οι Νικόλαος Σοφιανός, G. Gastaldi, A. Ortelius, G. Mercator, J. Blaeu.

Η έκθεση παρουσιάζει επίσης και μια σειρά από ναυτικούς χάρτες, τους λεγόμενους Λιμενοδείκτες (Πορτολάινους), των ακτών της Μακεδονίας, με χρήσιμες για την εποχή πληροφορίες. Τέλος, σημαντική είναι η παρουσία χαρακτηριστικών που διαβιβάζουν την έκθεση, με μακεδονική θεματολογία, τα οποία χρονολογούνται από το 1493 έως το 1864.

Απόλλων και Αθήνα

Στο Κίελο (Antikensammlung-Kunsthalle zu Kiel, Düsternbroker Weg 1, 2300 Kiel 1) εκτέθηκαν τα αντίγραφα δύο έργων του Φειδία: της Αθηνάς Λημνίας και του Απόλλωνα Kasselers. Τα αγάλματα είναι χάλκινα, με φυσικούς χρωματισμούς. Αναφέρουμε την έκθεση αυτή, γιατί δείχνει τη βαρύτητα που δίνουν, στο εξωτερικό, στη ζωντανή επαφή με τα έργα τέχνης, έστω και τα αντίγραφα τους. Ίσως, λοιπόν, να ήταν καλό να γίνουν και στην Ελλάδα κινητές εκθέσεις αντιγράφων, που θα ηγαίνονταν σε απόμακρα χωριά, φέρνοντας τα παιδιά σε επαφή με τα σημαντικότερα έργα αρχαίας τέχνης.

Οι σκελετοί διηγούνται

Στην πόλη Offenbach (Stadtmuseum, Parkstraße 60, 6053 Offenbach) οργανώθηκε πρωτότυπη έκθεση με θέμα τις ανθρωπολογικές πληροφορίες που δίνουν τα αρχαία οστά και οι σκελετοί.

Οι Ετρούσκοι

Εκκίνησε από το Παρίσι (15 Σεπτ.-14 Δεκ. 1992) και θα συνεχίσει στο Βερολίνο (25 Φεβρ.-31 Μαΐου 1993) έκθεση με θέμα «Οι Ετρούσκοι στην Ευρώπη». Η έκθεση τελει υπό την αιγίδα των προέδρων της Ιταλικής και της Γαλλικής Δημοκρατίας. Αναφέρουμε εδώ αυτή την έκθεση, γιατί οι Ετρούσκοι είναι άρρηκτα δεμένοι με την υπόλοιπη Ευρώπη, αν και δεν είναι ακόμα τόσο γνωστοί. Τώρα μόλις αρχίζουν και λύνονται τα αινίγματα γύρω από τον πολιτισμό τους. Ετρούσκοι στοιχεία βρίσκονται σε ολό-

κληρη την Ευρώπη, σε όλους σχεδόν τους πολιτισμούς, είτε από την αρχαιότητα είτε από τους ρωμαϊκούς χρόνους. Η έκθεση αρθρώνεται σε δύο τμήματα. Το πρώτο καλύπτει το θέμα «Οι Ετρούσκοι και η προσφορά τους στον ευρωπαϊκό πολιτισμό», ενώ το δεύτερο μέρος πραγματεύεται το θέμα «της ανακάλυψης και του αποχούχου τους στον ευρωπαϊκό πολιτισμό».

Βυζαντινά Θεσσαλονίκης

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ. Βυζαντινά και μεταβυζαντινά εικόνες, που εντοπίστηκαν στο ναό του νεκροταφείου της Ευαγγελίστριας Θεσσαλονίκης, παρουσιάζονται στη Ρατόνια, στο πλαίσιο των ΚΖ Δημητρίων. Η αρχική πρόθεση και ο τρόπος με τον οποίο οι εικόνες της έκθεσης κατέληξαν στο ναό της Ευαγγελίστριας, παρά τις μελέτες, αγνοούνται. Ωστόσο, όπως αναφέρει η έφορος Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κ. Ευτυχία Κουκουτζίδου-Νικολαΐδου, καλύπτουν το κενό που υπάρχει στην πύλη σε φορτίες εικόνες, οι οποίες δημιουργήθηκαν στα ζωγραφικά εργαστήρια της Θεσσαλονίκης κατά το βυζαντινό χρονόσ, αλλά και στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Οι τριάντα πέντε εικόνες της έκθεσης καλύπτουν διάστημα εξαίωνων (αρχές 14ου έως τέλη 19ου αιώνα).

«1922-1992 Μνημές»

Το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων οργάνωσε για τα 70 χρόνια της Μικρασιατικής Καταστροφής σειρά εκδηλώσεων, που σκοπό έχουν την προβολή της υψηλής πολιτιστικής, οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας του Ελληνισμού στα κέντρα της Μικράς Ασίας, της Κωνσταντινούπολης και της Ανατολικής Θράκης. Η δημοτικότητα αυτή επιμεριζόταν στα ζωγραφικά όλων των φάσεων της ελληνικής ιστορίας στο γεωγραφικό αυτό χώρο, με τους συνωστισμούς τα αποθέματα της μνήμης σ' ένα δυναμικό αξιόλογο έργο με έντονη παρουσία και συμβολή στην ανάπτυξη της σύγχρονης Ελλάδας. Από την 1η Οκτωβρίου ως τα μέσα Νοεμβρίου, οργανώθηκαν εκθέσεις διαλέξεων, μουσικές και χορευτικές εκδηλώσεις καθώς και θεατρικές παραστάσεις, όλες πολύ ενδιαφέρουσες, πρωτότυπες και καλόγουστες.

Μουσείο της πέτρας

Θα ιδρυθεί, στην Πυρσοβόλη της Κοζάνης, το πρώτο ελληνικό Μουσείο Μετασώρων της πέτρας, στο οποίο θα πα-

ρουσιαστεί η ιστορία, η τεχνική, τα υλικά και τα εργαλεία καθώς και σχέδια και φωτογραφίες έργων των μαστόρων αυτών, που ταξιδεύουν σε όλη την Ελλάδα, τα Βαλκάνια και πολύ πιο μακριά ακόμα.

Το ψηφιδωτό

Το Ιστορικό Μουσείο της Λαζάνης (Ελβετία) παρουσιάζει ψηφιδωτά από τις απαρχές της τεχνικής αυτής ως τις μέρες μας. Ιστορία, τεχνικές, υλικά εκτέθηκαν κατά τρόπο υποδειγματικό. Πάνω με επεξηγηματικά κείμενα και έργα πρωτότυπα και αντίγραφα εικονογράφου την πορεία από την ψηφιδωτών από την 4η-3η χιλιετία π.Χ.

Ρύπανση και Παραδοσιακή Κληρονομιά

Με τον τίτλο αυτόν (Pollution et Patrimoine) και υπότιτλο «Οι γεωτόποι της πέτρας» πραγματοποιήθηκε στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθήνας (Σίνα 31) Γαλλο-ελληνική Συνάντηση (9-10.11.92). Οι ανακοινώσεις υπήρξαν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες, και με ανυπομονησία περιμένουμε τα Πρακτικά. Μίλησαν ο καθ. του ΕΜΠ κ. Θ. Σκουλικίδης, ο οποίος και πρότεινε μέθοδο αναστρεψιμότητας του γυψοποιημένου μαρμάρου. Ο αρχιτέκτων υπεύθυνος για τα έργα συντήρησης στην Ακρόπολη κ. Μαν. Κορρές, Ο Γενικός Επόπτης Ιστορικών Μνημείων της Γαλλίας κ. J.-P. Dufoux, ο καθ. στο Παν/μιο Paris XII-Creteil, κ. R. Lefevre, Ο Δρ. Νικ. Μπελογιάννης, χημικός ειδικευμένος στα προβλήματα του λίθου, και τέλος ο κ. C. Molteni, σύμβουλος στην εταιρεία Rhône-Poulenc για θέματα ανακίνησης μνημείων.

Ξυλοναυπηγική

Πραγματοποιήθηκε (2-3 Νοεμβρίου '92) ημερίδα με τίτλο «Η εξέλιξη της Ξυλοναυπηγικής στην Ανατολική Μεσόγειο κατά τον 18ο και 19ο αιώνα». Η ναυπηγική των Ξύλινων πλοίων στην Ανατολική Μεσόγειο βασιζόταν κατά τον 18ο και 19ο αιώνα στις παραδοσιακές τεχνικές της περιοχής, που για λόγους ανταγωνισμού αφομοίωσαν, σταδιακά, δυτικοευρωπαϊκά τεχνικά στοιχεία. Κεντρικό θέμα του προγράμματος υπήρξε η μελέτη των παραδοσιακών τεχνικών της ναυπηγικής στην Ανατολική Μεσόγειο. Η τυπολογία των πλοίων κατά την περίοδο αυτή καθώς και οι οικονομικές και ιστορικές συνθήκες που επέδρασαν στη διαμόρφωση και την ανάπτυξη της Ξυλοναυπηγικής αποτε-

λούν ενότητες που συμπληρώνουν τη μελέτη του κεντρικού θέματος. Στόχος του προγράμματος ήταν η διερεύνηση της κοινής ναυπηγικής παράδοσης στην Ανατολική Μεσόγειο και η συγκριτική εξέταση των τεχνικών που εφαρμόστηκαν. Για τους Έλληνες ερευνητές ένας επιπλέον στόχος του προγράμματος ήταν η αναζήτηση του ρόλου των Ελλήνων ναυπηγών στην εξέλιξη αυτής της παράδοσης. Η θεματική και η μεθοδολογία προσέγγισης της αποτελούν το αντικείμενο της πρώτης Διεθνούς Ημερίδας που οργανώθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος, το οποίο έχει επιχορηγηθεί από το υπουργείο Πολιτισμού και έχει προταθεί ως ελληνική συμμετοχή στα προγράμματα της UNESCO.

Διασπορά

Από τις 5 έως τις 8 Μαΐου '92 έγινε στο αμφιθέατρο της Ιατρικής Σχολής της Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα: «Η Διασπορά των Ελλήνων στη Ρωσία». Ακούστηκαν σημαντικές ανακοινώσεις και το θέμα της διασποράς εξετάστηκε από πολλές πλευρές και, κυρίως, διεπιστημονικά.

Πανελλήνιο Συνέδριο Σπηλαιολογίας

Στις 26-28 Νοεμβρίου 1992 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το «Α' Πανελλήνιο Σπηλαιολογικό Συνέδριο» με θέμα: «Ανθρωπος και σπηλαιοπεριβάλλον». Το συνέδριο διοργάνωσε η Εφορεία Παλαιoανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας του υπουργείου Πολιτισμού. Ελληνικό Τμήμα Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM). Σκοπός του συνεδρίου ήταν η έρευνα, προστασία και δυνατότητα αξιοποίησης των σπηλαίων. Επιδίωξη των διοργανωτών είναι η καθιέρωση Πανελληνίου σπηλαιολογικού συνεδρίου ανά τριετία.

Συνέδριο Βοιωτικών Μελετών

Το Β' Διεθνές Συνέδριο Βοιωτικών Μελετών (6-10 Σεπτ. '92) πραγματοποιήθηκε στη Λιβαδιά. Έγιναν πολλές και ενδιαφέρουσες ανακοινώσεις (περί τις 150), σχετικά με θέματα προϊστορίας, ιστορίας, αρχαιολογίας, λαογραφίας, αρχιτεκτονικής, γεωλογίας κ.α., πάντοτε στο χώρο της Βοιωτίας.

Ερμηνεύοντας το παρελθόν

Με θέμα «Interpreting the Past.

Presenting Archaeological Sites to the Public» (Ερμηνεύοντας το παρελθόν. Παρουσιάζοντας αρχαιολογικούς χώρους στο κοινό) οργανώνεται για τις 30 Μαΐου-4 Ιουνίου 1993 Συμπόσιο στη Χάιφα (Ισραήλ). Θα παρουσιαστούν: 1. Ο τρόπος και η εξέλιξη της παρουσίασης των αρχαιολογικών χώρων από διάφορα κράτη. 2. Η σχέση μεταξύ της παρουσίασης αυτής και των τρεχουσών πολιτικών, ιδεολογικών και πολιτιστικών αντιλήψεων, οι οποίες επηρεάζουν την ερμηνεία των αρχαιολογικών χώρων. 3. Ο βασικός ρόλος που διαδραματίζουν η δημόσια και η ιδιωτική χορηγία. 4. Τις σχέσεις (μορφωτικές, ψυχαγωγικές, εμπορικές) που υπάρχουν μεταξύ του κοινού και του αρχαιολογικού χώρου (και της διατήρησης-συντήρησης της μορφής του). 5. Θα ανταλλάγουν απόψεις επί του θέματος βάσει πόστερς, όπου θα εκτίθενται σχέδια και φωτογραφίες χώρων που έχουν διαθετηθεί ή που σχεδιάζονται. 6. Θα παρουσιαστούν οι πιο ενδιαφέρουσες και καινοτομικές λύσεις παρουσίασης χώρων στο αρχαιολογικό, αρχιτεκτονικό, εκπαιδευτικό και/ή εμπορικό άποψη. 7. Τέλος θα γίνει συζήτηση με θέμα: Ανκοδομώντας ή καταδοφίζοντας το παρελθόν.

BIBLIA

Archéologia αρ. 282
Dijon, Σεπτ. 1992

Στο τελευταίο τεύχος της Archéologia διαβάσαμε, μεταξύ άλλων, πολύ ενδιαφέρουσες εργασίες για τα ρωμαϊκά μαρμάρια δάπεδα opus sectile, στα οποία χρησιμοποιήθηκαν πολλά ελληνικά πετρώματα (από τις Κροκεές, το Ταιναρό, τη Θεσσαλία, την Εύβοια).

Σύνδεση Αρχαιομετρίας και Αρχαιολογίας
Πρακτικά του Α' Συμποσίου Αρχαιομετρίας
Αθήνα 1992

Τον Ιανουάριο του 1990 είχε οργανωθεί από την Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία το Α' Συμπόσιο Αρχαιομετρίας, με τίτλο «Σύνδεση Αρχαιομετρίας και Αρχαιολογίας», τα Πρακτικά του οποίου κυκλοφόρησαν πρόσφατα. Οι περιλήψεις των ανακοινώσεων είναι χωρισμένες σε πέντε ενότητες: 1. Αρχαιολογικά προβλήματα προς λύση από τις θετικές επιστήμες. 2. Αρχαίο Λούριο,

αρχαιολογικά

«Πηγές αρχαίων μετάλλων», 3. Αρχαιομετρία-χρονολογήσεις, 4. Διασκαπήσεις-πολιτισμικές και εμπορικές διασυνδέσεις στη Μεσόγειο, 5. Αναλυτικές μέθοδοι-εφαρμογές στην προέλευση και συντήρηση αρχαιοτήτων. Διαβάζοντας τα Πρακτικά του συνεδρίου αυτού, αντιλαμβάνομαστε την πραγματική διάσταση της διεπιστημονικής συνεργασίας και τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από αυτήν.

Η μουσική στην Αρχαία Μακεδονία

Στέλιος Ι. Κουφαχίλης
Εκδ. Κυρομάνος, Θεσσαλονίκη 1992

Ιδρυτής του Μουσικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, ο συγγραφέας δίνει περιληπτικά την εικόνα της μουσικής ζωής (Λατρεία, ρόλος βασιλέων, θεωρία και πράξη, αρχαιολογικά ευρήματα) στη Μακεδονία, δείχνοντας τη θέση που αυτή κατείχε στην πολιτιστική ζωή του ελληνικού έθνους.

Ειρήνη και Πόλεμος

Το περιοδικό L'Histoire (157, Ιουλ.-Αύγ. 1992) ήταν αφιερωμένο στο θέμα «Ειρήνη και Πόλεμος στη Μεσόγειο, από την ελληνική περιπέτεια στο Ξπνιπμια του Ισλάμ». Η Μεσόγειος εξετάζεται ως χώρος στον οποίο συναντιούνται διαθέσεις, ιδέες, πολιτισμοί διαφορετικοί, και όπου τρεις θρησκευτικές μονοθεϊκές (εβραϊκή, χριστιανική, ισλαμική) συνυπάρχουν, όχι πάντοτε ειρηνικά (!). Σήμερα ο χώρος αυτός έχει διχαστεί. Από τη μια οι πλούσιες χώρες, από την άλλη οι φτωχές, από τη μια ο χώρος στον οποίο

καταφεύγουν πρόσφυγες από την Αφρική, από την άλλη απαγορευμένος χώρος. Η Μεσόγειος παραμένει κλειστός χώρος, όπου η κίνηση είναι συνεχής.

«Ο αρχιτέκτων Άγγ. Σιάγας» Νίκος Χολέβας

Εκδ. Α. Παπασωτηρίου, Αθήνα 1992

Ο Νίκος Χολέβας, επίκουρος καθηγητής στο Ε.Μ.Π., είναι γνωστό ότι έχει αναδειχθεί σε αρχιτέκτονα-ντεκτέκτβ της νεότερης ελληνικής αρχιτεκτονικής. Με προηγούμενες εργασίες του για τους Τζελέτη, Τσαγρή και Μαγιάση, αρχιτέκτονες του Μεσοπολέμου, έριξε φως σε τομείς της αρχιτεκτονικής δημιουργίας και παραγωγής στην Ελλάδα μιας περιόδου αρκετά παραγνωμισμένης, και κατάφερε να διασώσει πολύτιμα, αρχαιολογικά πλάνο, στοιχεία.

Με το βιβλίο του για τον αρχιτέκτονα Σιάγα συνεχίζει την προσπάθειά του, συνδυάζοντας λεπτομερειακό εισαγωγικό κείμενο με τμήμα φωτογραφιών (το σκωδρότερο του βιβλίου), και με παράρτημα όπου δημοσιεύονται σημαντικά και δυσεύρετα, πια, κείμενα γενικότερου ενδιαφέροντος για την ιστορία της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής, αλλά και για εκείνη της πολιτισμικής μας κληρονομιάς: ο Σιάγας διατέλεσε, επί σειρά ετών, πρόεδρος της πάλι πατέ Κοσμητείας Εθνικού Τοπίου και Πόλεων, ενός από τα πρώτα σωματεία που αγωνίστηκαν για τη διάσωση αυτής της κληρονομιάς. Μέσα από τα ντοκουμέντα αυτά αναδεικνύεται η δίχως ελπίδα, τελικά, προσπάθεια μιας δράκας ευαισθητών και προνοητικών Ελλήνων τεχνικών να εμποδίσουν τη θύελλα του εργολαβι-

σμού, που ενέσκηπτε τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια στις ελληνικές πόλεις, με πρώτη την Αθήνα. Είναι τότε που το δέλεαρ της αντιπαροχής και η αύξηση των συντελεστών δόμησης, η οποία πραγματοποιήθηκε κυρίως επί χούντας, συνάτουσε την ομοθυμία του τεχνικού κόσμου, όπως εύστοχα υπογράμμισε προ ετών ο Γιάννης Τσιώμης, «λιθοβοληθείς» πάραυτα. Οι πολιτικές παρατάξεις μπορεί να σφάζονταν για τις παραγωγικές δυνάμεις και για την οικονομική ανάπτυξη, όμως τότε – όπως και τώρα – στα θέματα περιβάλλοντος παρέμεναν κωφές, τυφλές και άαλεες.

Και το έργο αυτό του Ν. Χολέβα, όπως και μερικά άλλα σαν του Δημ. Φιλιππίδη, προσθέτει επισημάλως στον προβληματισμό γύρω από μια κρίσιμη περίοδο στην εξέλιξη της νεοελληνικής αρχιτεκτονικής, όπου το αίτημα για «ελληνικότητα» και η δίχως πολλές αντιστάσεις, όπως αποδείχθηκε, εισόδος του «μοντέρνου κινήματος» αποτελούν, και σήμερα, «σημεία αντιλεγόμενα». Πάντως, θα πρέπει να διαφωνήσω με την τοποθέτηση του Ν. Χολέβα, που υποστηρίζει ότι ο Σιάγας μετέφερε στοιχεία και αρχές της λαϊκής ελληνικής αρχιτεκτονικής στα σχέδιά του (σελ. 32). Ο συγγραφέας έχει πιθανόν παρασυρθεί από διακηρύξεις του ίδιου του Σιάγα (βλ. π.χ. σελ. 78, παρ. 4), παράλο που αλλού προβαίνει σε ισόρροπες κρίσεις (λ.χ. σελ. 90, παρ. 3). Θεωρώ όμως ότι, και μόνο από το παρατηθέμενο φωτογραφικό υλικό (όπως στη σελ. 43), ο Σιάγας πρέπει να θεωρηθεί ως απόλυτα ενταγμένος στο μοντέρνο κίνημα, όσον αφορά τις δικές του αρχιτεκτονικές συνθέσεις και πραγματοποιήσεις.

Βασίλης Κ. Δωροβίνης

δελτίο συνδρομής

Να αποσταλεί συμπληρωμένο και συνοδευμένο από το αντίτιμο της συνδρομής στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ**, οδός Χρ. Λαδά 3, 102 37 ΑΘΗΝΑ

Επιθύμια να εγγραφώ συνδρομητής για ένα χρόνο – 4 τεύχη – από το τεύχος αριθμ.
Συνδρομή Εσωτερικού: Δρχ. 3.500 – Συμμετείων, Συλλόγων 4.000 – Οργανισμών, Τραπεζών, Ν.Π.Δ.Δ., Α.Ε. 5.000 –
Μαθητών και Σπουδαστών 3.000 (με αποσπώλη φωτοτυπίας αστυνομικής ή φοιτητικής ταυτότητας αντίστοιχα).
Εξωτερικού: Αεροπ. ταχυδρ. Ευρώπη \$27 – Αμερική, Καναδάς, Αυστραλία \$30 – Σπουδαστών Εξωτερικού \$22 – Κύπρος \$22

Τρόπος πληρωμής: Ταχυδρομική ή τραπεζική επίταγή στο περιοδικό **ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ**, Χρ. Λαδά 3, 102 37 ΑΘΗΝΑ.

Επίωνυμο	Όνομα	
Οδός	Αριθμός	Τηλ.
Πόλη	Ταχ. Κώδ.	
Ημερομηνία	Υπογραφή	